

Jak to vidí zkrocená soudní šelma

eFocus

Jelikož jsem si jako nováček požádaný o únorový sloupek do tohoto periodika nevěděl příliš rady, jak začít, přivítal jsem, že kolega Stanislav Balík ve svém příspěvku lednovém („Jak zkrotit soudní šelmu“) otevřel téma, které se mě bytostně dotýká, a měl bych tedy o něm logicky něco vědět.

S účinností od 1. 1. 2016 jsem se totiž stal „obětí“ rotace ústavních soudců v jednotlivých senátech – třebaže jsem zůstal v senátu IV. ÚS, a dokonce se stal jeho předsedou, avšak senát rozhoduje v důsledku změny rozvrhu práce, stejně jako ty ostatní, v jiném složení.

Úvodem by mělo zaznít, aby bylo jasno, že jsem pro změnu rozvrhu práce koncem minulého roku nehlasoval – a ta nakonec prošla o jeden jediný hlas, což samo o sobě vypovídá o skutečnosti, že jde o změnu problematickou, na kterou může panovat (a také panuje, jak plyne z mediálních i jiných ohlasů) více názorů. Důvody, které mě k tomu vedly, byly především konzervativní. Ale stalo se, co se stalo.

Mělo by zaznít i to, že jsem byl nadmíru spokojen ve „starém“ senátu IV. ÚS (Lichovník, Sládeček, Jirsa), ale že jsem nadmíru spokojen i se složením novým (Musil, Sládeček, Jirsa), zkrocen se necítím být a věci vidím poněkud jinak než kolega Balík, přestože ten má desetinásobně větší zkušenosti s tím, jak se věci v Joštově ulici mají – a možná, tím pádem, umí vidět lépe za roh.

Je třeba smířit se s tím, že od 1. 1. 2016 začali soudci Ústavního soudu „rotovat“ v jednotlivých senátech, neboť plénum jednou rozhodlo, a dokud nerozhodne znovu (jinak), je jeho rozhodnutí „svaté“. Ostatně – i proto rozhoduje Ústavní soud o podobných záležitostech v plénu, tedy (zpravidla) v patnácti lidech s různými zkušenostmi, pohledem na věc i názory.

Hlavně však – nastalé změny v rozvrhu práce Ústavního soudu by neměly být vnímány tak, jak věci v Čechách, na Moravě i Slezsku obvykle vnímány jsou, tedy negativisticky a s podezřením na působení „temných sil“, ale především z úhlu pohledu, co přinesou tomu, pro koho funguje každý soud v republice, Ústavní soud nevyjímaje, tedy účastníka (vedlejšího účastníka) řízení.

Ústavní soud je kolektivní orgán demokratické společnosti a zastání u něj mohou výjimečně najít účastníci, kteří jinde zastání nenašli, přestože Ústavní soud zde není od toho, co si většina z nich myslí – aby zajistil stěžovatelovu spokojenost s celkovým výsledkem, mnohdy značně pohnuté kauzy.

Přesto je to účastník řízení, nejprve v řízení před obecnými soudy, a poté v řízení před soudem ústavním, z jehož pohledu je třeba vidět, co změny ve složení senátů nastalé 1. 1. 2016 přinesou. Nejde primárně o to, kdo s kým chce sedět v senátu, kdo je profesor práva, kdo jen „dělník“ obecné justice a práva jednoduchého, jak radikální (či loajální) jsou názory toho kterého ústavního soudce, ale o to, jak bude do budoucna zajištěno, aby „práva před Ústavním soudem šla“.

Je to zajímavý jev české justice – zdá se někdy, že soudnictví a soudci fungují a pracují pro sebe sama; jakoby účastník řízení překážel, v lepším případě, jako by nebyl. Pravda, někteří účastníci překážejí až hrůza, jenže i oni platí daně a z daní jsou placeni soudci. Soudci musí rozhodovat, jsou tedy zvyklí na autoritativní a direktivní řešení sporů (věcí), jenže to neznamená, že by se i oni svým

přístupem k řízení a při postupu v něm nemohli řídit zlatým pravidlem, podle něhož se nemá činit jinému to, co člověk nechce, aby bylo činěno jemu. Proto by si měl každý ústavní soudce, současný i emeritní, položit otázku:

„Kdybych byl účastníkem řízení před Ústavním soudem (nebo i jeho zástupcem), chtěl bych, aby mě soudili tři učitelé práva nebo tři soudci z obecné justice, případně tři bývalí soudci Nejvyššího správního soudu? Nebo bych chtěl, aby mě soudil senát ve složení jeden učitel, jeden správář a jeden civilista – rutinér?“

Otázka je položena, tak si položme ruku na srdce a pokusme se na ni upřímně odpovědět.

V únoru 2016 je značně předčasné hodnotit, co přinesou změny rozvrhu práce účinné teprve od prvního ledna tohoto roku, přesto bych rád již nyní odpověděl (jen) na některé otázky kolegy Balíka, protože jich byla položena v jeho příspěvku celá řada.

Jakožto reprezentant obecné justice (a myslím, že mohu hovořit i za kolegu Tomáše Lichovníka) si snad mohu dovolit tvrdit, že nevidím nic dehonestujícího na tom, že jsem byl rozsazen od kolegy Lichovníka. Jen stěží se mohu jakožto rutinní soudce poměřovat, co do teoretických znalostí ústavního práva, s profesory tohoto (či jiného) práva, přesto bude jistě pro účastníka řízení před Ústavním soudem prospěšné, aby praktičtí znalci justičních poměrů „okořenili“ svými zkušenostmi i jiné senáty a neseseděli pohromadě, což se bez rozsazení neobejde.

A nebude snad ani nic drzé na tom, když rutinní soudce čas od času vysvětlí učiteli práva, jak se doručují soudní písemnosti, jak se fakticky provádí dokazování, jaké jsou zvyky (i zlozvyky) při psaní rozsudků... To jsou všechno praktické aspekty procesu, který musí být spravedlivý, aby nebyl protiústavní.

Kritik změn rozvrhu práce účinných od 1. 1. 2016 sice může argumentovat tím, že Ústavní soud neposuzuje jen, zda bylo porušeno právo na spravedlivý proces. Jenže on tak minimálně z 80 % činí, a to v tříčlenných senátech, které musí být nezávisle vyvážené.

Poslední zkušenosti z řízení soudu, práce soudce nalézacího i předsedy odvolacího senátu, mi říkají, že příliš úzká specializace, příliš dlouhé „sezení“ v jednom senátu, a dokonce i u soudu jednoho stupně, není zdravé a snadno sklouzává k „fachidiotismu“, neomylným postupům, jednou vyjeveným a neměnným pravdám, což účastníkovi vysloveně škodí. Škodí to i nezávislému nalézání práva. I toho ústavního. Pokud si soudce příliš „uvěří“, není to dobré a s nezávislostí to má pramálo společného.

Můžeme sice chtít po prezidentu republiky, aby doplňoval Ústavní soud vyváženě, což se, dle mého soudu, i děje. To ovšem neznamená, že by předseda soudu (jakéhokoliv) neměl efektivně využívat hlavní justičně-manažerský nástroj – a tím je rozvrh práce. U obecných soudů pro projednání se soudcovskou radou, u Ústavního soudu dokonce po schválení plénem.

Závěrem bych se rád vrátil k hlavnímu motivu tohoto příspěvku:

Kdybychom se zeptali deseti účastníků řízení před Ústavním soudem nebo deseti účastníků vedlejších, případně advokátů, co si myslí o změnách v rozvrhu práce Ústavního soudu, jsem přesvědčen, že devět z nich by odpovědělo, že je jim to jedno. Že si hlavně přejí (vedle toho, aby uspěli), aby jejich spis dva roky někde neležel a aby soudci rozhodující jejich věc vynesli definitivní verdikt nezávisle, ale i rozumně – s využitím všech bohatých zkušeností z jejich dřívější praxe.

Dejme tedy změně rozvrhu práce šanci a zhodnoťme ji po čase – opět zejména z toho pohledu, co

přinesla účastníkovi řízení i našemu státu.

JUDr. Jaromír Jirsa,
soudce Ústavního soudu

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - únor 2016.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout **ZDARMA na App Store, Google Play a Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese tablet.epravo.cz.

Další články:

- [Nebezpečný návrh novely zákona aneb Cesta do pekel je dlážděna těmi nejlepšími úmysly. Actio popularis – dobrý sluha, ale špatný pán](#)
- [Třpyt a bída DPP](#)
- [Lesk a bída klouzavého mandátu](#)
- [GDPR pro samostatné advokáty](#)
- [GDPR kontra zásada veřejnosti](#)
- [Proboha, nepohrávejme si s myšlenkou na zrušení Senátu – aneb I každý populismus musí mít svou mez.](#)
- [Proč máme málo soudců-mužů? Není to diskriminace?](#)
- [Zpověď týraného dyslekticko-dysgrafického autisty](#)
- [Právo stále bují aneb Právní život](#)
- [Glejt pro podpantofelníka](#)
- [Léto versus generátor spisů aneb Právní život](#)